

Europa/Verden

Danmark

	Samfund/kultur	Forf./tænkere/vid.	Samfund	Religion	Nation	Begreber/temaer
Europæisk oldtid (Antikken) 700 f.Kr.-500 e.kr.	Græsk/romersk kultur 700 f.Kr.-300 e.Kr.	Homer, Platon, Aristoteles, Vergil, Ovid, Horats	Stammesamfund			
Middelalderen 500-1450	Kristen kultur Kirker/klostre Islam opstår (600-t.) Muslimsk erobring af Spanien 711	Augustin (300-t.)	Vikingetid (ca. 700)	Asatro Kristendom (960)	Danmark samles i 900-tallet til ét rige England erobres i 1000-tallet	Slægt, ære, skæbne, eftermæle (ry)
Nordisk oldtid 200 e.Kr.-1000						
Nordisk middelalder 1000-1450	Feudalisme Universiteter i Bologna, Paris, Oxford (1100-t.) Korstog (fra 1096)	Dante (1200-t.), Thomas Aquinas (1200-t.), Boccaccio (1300-t.)	Feudalsamfund Valgkongedømme Købstæder og borge Kalmarunionen 1397	Katolsk kristendom Kirker/klostre	Dansk sprog fra ca. 1100 Saxos Danmarkshistorie led i 'nation building' Union med Norge 1380-1814	Slægt, jord, skæbne, sjælens frelse Individ underordnet slægt
Renæssance/ Reformation 1450-1600	Handelskapitalisme Bystater Fyrstehuse	Kopernikus, Tycho Brahe, Thomas Moore, Machiavelli, Luther, Montaigne, Erasmus af Rotterdam, Rabelais, Shakespeare, Cervantes	Feudalsamfund Københavns Universitet (1479) Heksebrændinger Tycho Brahes Uranienborg på Hven	Overgang til protestantisk kristendom (1536) Klostre nedlægges; kalkmalerier males over	Bibelen på dansk Udgivelser af Saxo og folkeviser	Humanisme, individ, verdslighed. Genfødsel af græsk-romersk kultur
1600-tallet Barok	Religionskrige Enevælde	Galilei, Francis Bacon, Descartes, Thomas Hobbes, Ole Rømer, Niels Steensen, Racine Newton, Molière →	Feudalsamfund Enevælde 1660 (Arvekongedømme)	Luthersk ortodoksi (rettroenhed)	Svenskekrige, tab af Skåne, Halland og Blekinge 1658 Udvikling af dansk litteratursprog	Orden/kaos, himmel/jord, kunst/natur Betoning af det jordiske forgængelighed, omskiftelighed, <i>vanitas</i> (tomhed)
1700-tallet Oplysning	Oplyst enevælde Merkantilisme Den franske Revolution 1789	Defoe, Linné, Montesquieu, Voltaire, Adam Smith, Mary Wollstonecraft, C.M. Bellman Rousseau, Adam Smith, Kant, Goethe, Schiller →	Feudalsamfund Oplyst enevælde Overgang til borgerligt samfund Borgerlig offentlighed Landboreformer	Pietisme og fornuftreligion Begyndende sekularisering	Konflikt mellem dansk og tysk Udvikling af fædrelandskærlighed (patriotisme) Kolonisering af Grønland (Hans Egede 1721)	Rationalisme, naturet, oplysning, menneskerettigheder, følsomhed, individualisme Individ og samfund, tolerance
1800-1870 Romantik	Landbrugskapitalisme Napoleonskrige Borgerlige revolutioner Nationalliberale bevægelser Økonomisk liberalisme	Novalis, Schelling, Hegel, Herder, Jane Austen, Heinrich Heine, Lord Byron, Mary Shelley, Victor Hugo, Emily Brontë, Ch. Dickens Karl Marx, Ch. Darwin, E.A. Poe, Ch. Baudelaire →	Borgerligt samfund Undervisningspligt 1815 Fra enevælde til demokrati 1849 Første politiske partier	Romantisk farvet kristendom Vækkelsesbevægelser Grundtvigs og Kierkegaards opgør med statskirken	Tab af Norge (1814) Udvikling af national bevidsthed (danskhed) Fædrelandssange Skandinavisme (1830'-1850'erne) Treårskrigen (1848-1850) og tab af Sønderjylland (1864)	Ånd og natur, historie, følelse, fantasi, dannelse, folkelighed, umiddelbarhed/refleksion, det ubevidste, det interessante Harmoni/disharmoni

Europa/Verden

Danmark

	Samfund/kultur	Forf./tænkere/vid.	Samfund	Religion	Nation	Begreber/temaer
1870-1914	Industrikapitalisme, socialisme, fagforeninger Tyskland samles Pariserkommunen 1871 Imperialisme	Gustave Flaubert, Émile Zola, F. Dostojevskij, I. Turgenjev, Tolstoj, Jules Verne, Henrik Ibsen, August Strindberg, A. Rimbaud, Joseph Conrad, Sigmund Freud, Fr. Nietzsche, Knut Hamsun, Selma Lagerlöf	Landbrugskapitalisme; overgang til industrikapitalisme Arbejderbevægelse Kamp mellem Venstre og Højre Kvindesag Parlamentarisme 1901	Naturvidenskaben rykker frem, og kristendommen får mindre betydning Grundtvigianisme Indre Mission	Europæisk orienterede brandesianere vs. nationale grundtvigianere Højskolen national bastion Hjemstavnsdigtning	Radikal, moderne, fremskridt, individ, frigørelse, ligestilling, arv og miljø. Individ/samfund, drøm/virkelighed, natur/kultur Efter 1890: sjæl, dekadence, fremmedhed, mystik
1914-1945	1. verdenskrig Økonomisk verdenskrise 1929 Totalitære ideologier: fascisme, nazisme, kommunisme 2. verdenskrig	A. Einstein, Niels Bohr, James Joyce, B. Brecht, Ernest Hemingway, Virginia Woolf, Pär Lagerkvist, G. Orwell, A. Huxley Franz Kafka, Thomas Mann, Ludwig Wittgenstein →	Kvinder får valgret 1915 Socialdemokratiet til magten Funktionærer og mellemlag Radio, film, amerikanisering 30'erne: krise og arbejdsløshed 1940-45: Besættelsen	Videnskabeligt livssyn frem for religiøst Tidehvervsbevægelse (inspireret af Søren Kierkegaard)	Genforeningen 1920; internationale kulturradikale vs. nationale kulturkonservative National drejning hos Socialdemokratiet; national samling under besættelsen	Kaos, sammenbrud, ideologi, fortrængning, funktionalisme, det moderne menneske, det naturlige, sex, solidaritet Autoritært vs. demokratisk
1945-1968	Den kolde krig (med tabudsperioder) Atomtruslen Nato 1949 EF 1957 Afkolonisering Berlinmuren 1961 Cubakrisen 1962 Vietnamkrigen →	J.P. Sartre, Albert Camus, Simone de Beauvoir, Samuel Beckett, E. Ionesco, J.D. Salinger, Max Frisch, Günther Grass	Udvikling mod socialdemokratisk velfærdsstat Medlem af Nato 1949 Tv Kvinder ud på arbejdsmarkedet Uddannelseseksplosion	Fornyset religiøs interesse, også i litteraturen (Heretica) Johs. Sløks eksistens-teologi K.E. Løgstrups etik	International orientering; Danmark del af den vestlige verden Nordisk Råd 1952 Grønland og Færøerne del af riget 1953	Angst, værdikrise, eksistens, valg, splittelse, meningsløshed (absurditet), fremmedgørelse, ung vrede, kulturkløft
1968-1989	Ungdoms- og studentoprør, nymಾನisme Politisk terrorisme Konservatisme (Reagan, Thatcher) Kold krig afløses af afspænding mellem Øst og Vest (Gorbatsjov)	Herbert Marcuse, Bob Dylan, Doris Lessing, Michel Foucault, J. Derrida, Umberto Eco, J.-F. Lyotard, Baudrillard, Milan Kundera, J. Habermas, Václav Havel, Gabriel Garcia Marquez, Isabel Allende, Kerstin Ekman, P.O. Enquist	Velfærdssamfund Studenter- og ungdomsoprør Rødstrømpe- og kvindebevægelse Medlem af EF 1973 Politiske græsrodsbevægelser Gæstearbejdere 80'erne: overgang til informationssamfundet	Interesse for Østens religioner, især buddhisme (zenbuddhisme) og spirituelle bevægelser (New Age) "Nyreligiositet"	Ideer om nordisk samarbejde Befolkningen delt i forhold til EF (Danmark medlem 1973) I 80'erne begyndende modstand mod indvandring	Fantasi til magten, kollektiver, græsrodter, kvindekamp, anti-autoritær, attituderelativisme, medbestemmelse, samfundsrelevant Efter 1980: 'No future', grænser for vækst, etik, det postmoderne, holisme
Efter 1989	Murens fald Sovjets sammenbrud Borgerkrig i Jugoslavien EU-udvidelse 11/9 2001, kamp mod terror Krig i Afghanistan og Irak	Francis Fukuyama, Salman Rushdie, Paul Auster, Elfriede Jelinek, Jan Kjærstad, Anthony Giddens, Ulrich Beck, Bret Easton Ellis, William Gibson, Haruki Murakami, Erik Fosnes Hansen	Informationssamfund Nyliberalisme Privatisering Nye medier, internet, mobiltelefon Indvandrere, flygtninge Dansk Folkeparti	Islam næststørste religion Ny interesse for kristendom Debat om religion og politik og om kristen og islamisk fundamentalisme	Multikulturelt samfund Debat om danskhed i relation til den politiske integration i EU og indvandrere og flygtninge Islam ses som trussel mod danskhed	Individualisme, ansvar, kompetence, ironi, gen-teknologi, fitness, værdier, anstændighed, nationalisme, menneskerettigheder, fragmentering, globalisering, risikosamfund, terrorisme, religion